

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubliana, sreda 23. aprila 1941

Cena posamezni številki din 150

Za obnovo gospodarskega življenja

Agrarno pasivna Slovenija ni mogla niti v normalnih časih prehraniti vsega svojega prebivalstva in zato je moral vsako leto znaten odstotek njenega naravnega prirastka v tujino na delo. Primanjkljaj v kmetijski proizvodnji je zato mogla Slovenija kriti le s svojo obrtno, trgovinsko in industrijsko delavnostjo ter deloma s tujskim prometom. Od razvoja obrta, trgovine, industrije in tujkega prometa je bila zato naravnost odvisna eksistenca prebivalstva Slovenije. Zato se je Slovenija morala industrializirati, zato se je morala v Sloveniji pospeševati obrt in zato je bilo od stanja trgovine odvisno vse gospodarsko stanje Slovenije. Z živahnim gospodarskim delovanjem si je morala Slovenija zaslužiti denar, da je mogla kupovati njej potrebna živila v Vojvodini in Sremu. V zadnjem času, ko je zlasti cena žitaricam silno narasla, je slovensko gospodarstvo še komaj zmoglo denar za kritje vseh potrebščin prebivalstva Slovenije.

Zaradi vojnih dogodkov je vse gospodarsko življenje Slovenije silno zastalo ter se deloma celo popolnoma ustavilo. Velik del tekstilnih podjetij je že pred vojnimi dogodki moral zaradi pomanjkanja surovin omejiti ali celo popolnoma ustaviti obratovanje. Izredno slaba lanska letina je zelo zmanjšala sadni izvoz, ki je bil vsej Sloveniji v silno pomoč. Izvoz helmaja je postal zaradi blokade skoraj nemogoč. Skratka vse gospodarsko življenje Slovenije je bilo v močnem zastoju že pred 1. aprilom.

Po zadnjih dogodkih pa se je ta zastoj zlasti zaradi pretrganih železniških zvez še silno povečal in nevarnost je, da bi moglo sploh zastati vse gospodarsko življenje. S tem pa bi bila najresneje ogrožena eksistenca prebivalstva. Zato je naloga in dolžnost slehernega gospodarskega človeka, da napne vse sile, da najde nove možnosti za obratovanje svojega podjetja ter da čim bolj dela za obnovo gospodarskega življenja. Kolikor je sploh mogoče, se mora znova obnoviti trgovina, znova mora zavladati gradbena delavnost in podjetniška iniciativnost mora dobiti nov razmah. Samo na ta način bomo mogli premagati vse sedanje težave ter obvarovati prebivalstvo pred pomanjkanjem.

Imamo polno razlogov, da moramo z optimizmom upati v obnovo našega gospodarskega življenja. Iz Ljubljane se že poroča o obnovljeni gradbeni delavnosti, tudi ljubljanska občina pripravlja vse potrebno za pospeševanje investicijske delavnosti, a tudi italijanska zasedbena oblast posveča temu vprašanju resno skrb, ki se zlasti kaže pri obnovi porušenihi mostov. Vse se torej zaveda potrebe obnove gospodarskega življenja. Potrebno pa je, da se ta zavest tudi praktično uveljavi ter da pride do plodovitega sodelovanja tako zasebne iniciative ko oblasti. Če ne bi bila takoj mogoča večja dela, pa se naj omogočijo vsaj manjša, zlasti pa se mora obnoviti trgovina, kar je važno tudi zaradi redne aprovizacije prebivalstva. Vsako novo podjetje, ki zaposli tudi le enega samega človeka, je gospodarska pridobitev.

Evrope ni mogoče izstradati Skupno z Rusijo ima 47% pridelka

V nemških in italijanskih listih je izšel ta teden sledeči članek o prehrani evropske celine, v katerem se navajajo glavni podatki proti angleški trditvi o pomenu in končnem uspehu blokade.

Predvsem je drzna trditev, da bi kljub zasedbi Ukrajine kot žitnice in zasedbi kavkaških petrolejskih vrelcev oskrba Evrope še ne bila zagotovljena, ker bi baje še vedno zmagali vladarici morja, Anglija in Zedinjene države. Dejansko se o vladi nad morjem ne da več govoriti. Ostane samo vprašanje, če Evropa in njeni življenjski prostori res ne morejo živeti brez zakladov zapadne poloble in še ne dostopnih delov Afrike. Na to vprašanje odgovarja nemški ekonomist Heinz Gillesen, da najbrže niti sam Churchill ni prepričan o veljavnosti svoje trditve, a še manj verjamejo vanjo njegovi poslušalci, če upoštevajo, da je hujša protiangleška blokada kot pa angleška.

Zmogljivost evropske proizvodnje živil in surovin se pogosto podočnjuje, ker je naša celina majhna in prenaseljena. Evropa skupaj z Rusijo obsega komaj petino svetovne površine ter nekaj več ko četrtino vsega človeštva, proizvaja pa skoraj polovico svetovnega kmetijskega pridelka in surovin, natanko 45,5%. Severna Amerika s svojimi velikimi zemeljskimi zakladi in najrodovitnejšimi ozemlji proizvaja le 24,8%, Azija 16, Latinska Amerika 7,9, Afrika in Avstralija približno 2,9%. Na kmetijski odsek se računa povprečje 75%, v Evropi pa dosega 80%.

Pretežno agrarni značaj naše celine je tem vidnejši, ker znaša naš delež v svetovni kmetijski proizvodnji 47%, brez Rusije 35,7 odstotka. Brez Anglije in brez Rusije ima Evropa 330 milijonov prebivalcev, od teh prehranjevalno lahko sama do 90%. To je visok odstotek, posebno v primeru z ljudsko gostoto, ki dosega povprečno 70 oseb na kvadratni kilometer, medtem ko je svetovno povprečje pičlih 16.

Visoka raven evropskega kmetijstva

Zmogljivost do lastne prehrane omogočata Evropi visoka tehnična spopolnitev kmetijstva in popolnejša, marljivejša in smotnejša obdelava zemlje. V proizvodnji žita in krompirja dosega dosti višje povprečje na hektar ko čezmorske dežele. Enako povprečje ima živinoreja. Brez Anglije, ki sama zase ne pridelata niti eno četrtino živil, se lahko — kolikor gre za prehrano — Evropa šteje kot bistveno avtarkična celota.

Uvoz živil iz čezmorskih dežel je bil vedno neznamen. Po podatkih iz dobe pred vojno je znašal

Naloga vseh nas je, da sedaj več in bolje delamo ko nekaj, da zlasti skrbimo za produktivno delo in da se ne ogibamo prav nobene dela. Stari predsodki, da je samo pisarniško delo zaželeno, morajo pasti in zmagati mora moderno načelo, da je vsako delo častno, če je produktivno in v korist celoti. Na tej podlagi moramo obnoviti svoje gospodarsko življenje.

uvoz letno povprečno 19-66 marke na osebo. Proti temu je dajal izvoz hrane 9-26 marke, tako da je znašal primanjkljaj 10-40 marke na osebo. Ta račun pa je dosti ugodnejši, če odštejemo Anglijo. Uvoz doseže samo 11-44 proti izvozu 9-32 in je torej razlika oziroma primanjkljaj samo 2-21 marke na osebo.

Ker si pa odvisnosti od čezmorskih dežel ne smemo podcenjevati, se bo evropsko kmetijstvo moralo spopolniti, da res dosežemo popolno samoprehrano. Kakor sta pokazali nemška in italijanska žitna bitka, imamo pogoje za totalitarno avtarkijo. Donosnost celotnega evropskega kmetijstva je višja ko drugod in pri tem je Nemčija na vodilnem mestu, za njo pa so z Italijo vred takoj Nizozemska, Norveška in Danska. Stara Nemčija je krila svojo prehrano do 89%, ko je imela le 42 hektarjev obdelane zemlje na 100 prebivalcev, medtem ko je bilo v Avstriji povprečje 65, na Poljskem 74, v Italiji 48, na Balkanu 80 in v Franciji 81 hektarjev. Z ustanovitvijo Velike Nemčije se je prehrana starega Rajha znatno zboljšala, posebno še zaradi racionalne kmetijske politike na novih ozemljih. Uspehi so že vidni in se bodo še bolj čutili v prihodnjih mesecih, ker se je že samo na Poljskem s pomočjo boljše ureditve dela in uporabe gnojil dvignil donos za 20%. Isto se lahko doseže v drugih priključenih de-

želah. Pogoji so drugod še boljši ko v Nemčiji.

Na jugovzhodu Evrope se kmetijstvo še ni okoristilo z velikanskim napredkom agrarne tehnike iz zadnjih 50 let, in sicer zato ne, ker obubožane množice niso mogle nakupiti potrebnih strojev za popolnejšo obdelavo zemlje.

Neizrabljeni viri

Na evropskem Jugovzhodu je kmetijska proizvodnja komaj na polovici nemške, čeprav ima Balkan naseljenost kmečkega prebivalstva dvakrat višjo. Razmerje proizvodnje je torej tu v nasprotju z Nemčijo 1:4. — Po nemških računih bi evropski Jugovzhod lahko preživljal letno še 40 milijonov ljudi. Podoben račun bi veljal za severno in zapadno Evropo, ker je n. pr. tudi kmetijstvo Francije zelo zaostalo in ker poleg tega pušča velike prostore neobdelane. Če bi se obdelala še ta površina 6 ali 7 milijonov hektarjev, bi se evropska žitna žetev znatno dvignila. V zasedeni Franciji se je obdelana žitna ploskev že povečala za 20%. Evropsko kmetijstvo stopa v odločilno razvojno dobo, da pribori Evropi čimprej popolno neodvisnost od uvoza. Vojna je pokazala potrebo in pomen prehranjevalne avtarkije s tem, da je ovrгла angleške izstradalne načrte in v tem smislu zaključuje Gillesen svojo razpravo z zahtevom, da se stori vse za popolni uspeh.

(Po članku »Il Piccolo di T.c.)

Porušeni mostovi

V nekaj dneh vojne vihere smo pretrpeli velikansko škodo zaradi porušitve številnih mostov na cestah, ki so bile urejene šele v zadnjih letih in igrajo v našem gospodarskem življenju najvažnejšo vlogo.

Do danes še niso zbrani vsi podatki o velikanski škodi, ki je nastala na najvažnejših prometnih žilah. Najtočnejši so podatki, ki jih imamo z Gorenjskega. Tudi na Štajerskem je škoda velikanska. Kakor vse kaže, so porušeni vsi mostovi čez Dravo. Popolnoma gotovo pa je, da so porušeni naslednji mostovi: most v Hudi luknji v Šaleški dolini, Kolterjev most pri Meži-Dravogradu, most pri Slovenjem Gradcu ter glavni del petanjskega mostu. Nepoškodovan je ostal radgonski most.

Na Gorenjskem so umikajoče se čete razstrelile na državni cesti Ljubljana—Jesenice veliki savski most v Kranju. Poškodovan pa je tudi nadvoznjak, ki vodi z Gašteskega klanca čez kranjski kolodvor. Savski most v Kranju se je sesedel po eksploziji v Savo. Reka se je precej zajezila in ob Majdičevem mlinu je nastalo nekoliko odtekaajoče se jezero. Zaradi porušitve savskega mostu je bil Kranj odrezan od železniške postaje in je ostal prebivalcem samo še tržiški železniški most. Hoditi so morali s kolodvora naokrog čez Stružovo in čez železniški most, kar je trajalo celo uro. Postavili so zasilni leseni most z Majdičevega loga na desni breg. Na ta način je ljudem prihranjen velik ovinek. Podrti sta tudi most čez Tržiško Bistrico v Bistrici in most

čez Završnico v Žirovnici. Na glavni cesti, ki vodi do Korenskega sedla, sta bila razstreljena most čez Pišenco in most čez Belco pri Kranjski gori, most čez Perašco pri Brezjah pa je bil poškodovan.

Na mnogih krajih je pretrgana cesta, ki vodi iz Lesc proti Bledu in naprej po Bohinjski Soteski do Bohinjskega jezera. Podrt je bil veliki železo-betonski most čez Savo pri Lescu. Enaka usoda je doletela železo-betonski most pri Žagi v Soteski, nedavno dograjeni železo-betonski most v Mokrem logu in most v Bohinjski Soteski. Tako so proti Bohinju podrti vsi mostovi. V Kókrški dolini do Jezerskega sedla, kjer je bilo v zadnjih letih zgrajenih več novih sodobnih železo-betonskih mostov, je tudi veliko razdejanje. Porušenihi je osem mostov in so na vsej cesti ostali le še trije. Podrti so železni mostovi pri Kókrji, v Luknji, Taborski, Cundrov, Bukovski, Mececnovski, Kanonirjev in Hudinov most. Razen prvega so bili vsi iz železo-betona. Ostali so še železo-betonski mostovi: Dornikov, Leskovski in Celerjev most.

Tudi v škofjeloškem okraju imamo celo vrsto porušenihi mostov. Podrt je veliki železo-betonski most na novi cesti kolodvor—Škofja Loka, ki so ga zgradili leta 1914. pred izbruhom svetovne vojne. V mestu samem je bil razstreljen novi levi železo-betonski most čez Selščico pri tovarni Šešir, razdejan pa je tudi most na stari cesti pri Kovaču. Starodavni kapucinski most čez Soro-Selščico je poškodovan, razstreljen pa je bil most, ki vodi iz Puštala v Škofjo Loko čez

Soro Poljanščico. V Selški dolini sta bila porušena železo-betonska mostova v Praprotnem in v Dolenji vasi, v Poljanski dolini pa 44 m dolgi, leta 1917, zgrajeni železo-betonski most v Trebiji. Manjši mostovi so bili razstreljeni tudi na ljubeljski cesti.

V Žirovnici so že uredili zasilno pot od hotela »Stola« v dolino in nazaj na cesto. Napravljeni so tudi zasilni mostovi čez Pišenco, Belco in Tržiško Bistrico, most čez Perašco pa popravljajo. Mostove popravljajo tudi v Kókrški dolini, v Škofji Loki pa so popravili kapucinski most in most pri Kovaču.

Sprejem na Kr. Civilnem Komisariatu

V nedeljo je ljubljanski škof dr. Rožman v spremstvu prelata Nadraha, stolnega prosta in generalnega vikarja, ter stolnega dekana dr. Kimovca obiskal Kr. Civilnega Komisarja Graziolija ter mu v imenu duhovščine na slovenskem ozemlju, zasedenem od italijanskih čet, sporočil pozdrave in zagotovilo popolnega sodelovanja.

Naslednji dan je sprejel Kr. Civilni Komisar: rektorja ljubljanske univerze dr. Slaviča in dekane fakultet, predsednika kasačijskega sodišča dr. Jakoba Kondo, državnega pravdnika dr. Antona Stubea, finančnega direktorja Josipa Mozetiča, direktorja železnice Kavčiča, direktorja PTT Josipa Štuklja, za Zbornico trgovine in industrije predsednika Karla Čeča in tajnika dr. Ivana Plessa, direktorja Poštne hranilnice dr. Vidmarja, za Zvezo gasilskih društev dr. Antona Kodreča, za predsedništvo Rdečega križa pa dr. Otona Fetticha in dr. Franceta Skaberneta.

V ponedeljek je bilo na Kr. Komisariatu tudi nekaj gospodarskih posvetov z izvedenci ter predstavniki industrije, trgovine in denarnih zavodov. Na posebni konferenci so v navzočnosti župana dr. Adlešiča in funkcionarjev Kr. Komisariata obravnavali vprašanje prehrane prebivalstva.

V ponedeljek popoldne je Kr. Komisar vrnil obisk ljubljanske mu škofu v škofijskem dvorcu.

Prodaja živil in življenjskih potrebščin

Zveza trgovskih združenj v Ljubljani obvešča vse trgovce in trgovska združenja na območju Kraljevine civilnega komisariata za zasedeno slovensko ozemlje:

Po odredbi oblasti smejo trgovine in obrati z živil in življenjskimi potrebščinami prodajati za konsum samo nujno potrebne količine živil oziroma življenjskih potrebščin.

Novi župani

V Mariboru je bil imenovan za župana odvetnik dr. Walter Pfriemer. — Novi župan v Radgoni je znani veleposestnik vinogradov Clotar Bouvier, podžupan pa trgovec Joža Hrstelj. V Brežicah je bil imenovan za župana trgovec Pinterič, za njegovega namestnika pa trgovec Schmidt.

V Sevnici je bil imenovan za župana baron Eduard Gruttsehreiber, za podžupana pa Martin Gorianz, oba uradnika kopitarne. Winkler v Sevnici.

